

תורת הבטחון

פרשת פרה

וידועים דברי רש"י (יש פרשת מקח) שהביא מדברי המדרש מדוע הטהרה נעשית דוקא ע"י פרה וז"ל: "פרה אדמה - משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך. אמרו תבא אמו ותקנח הצואה, **כך תבא פרה ותכפר על העגל**", עכ"ל. ומקורו במדרש (נמדרר רבה פ' ט): "ומפני מה כל הקרבנות זכרים וזו נקבה, אמר רבי איבו משל לבן שפחה שטינף פלטין של מלך, אמר המלך תבוא אמו ותקנח את הצואה, כך אמר הקדוש ברוך הוא **תבוא פרה ותכפר על מעשה העגל**", ע"כ.

אמונה בכח התשובה!

זאת חקת התורה אשר צוה ה' לאמר דבר אל בני ישראל ויקחו אליהם פרה אדמה תמימה אשר אין בה מום אשר לא עלה עליה על. (פרשת פרה)

ולפ"ז, ביארו המפרשים שזהו הטעם שקריאת פרשת פרה היא דאורייתא, דע"י קריאתה אנו זוכרין מעשה העגל, ויש מצוה דאורייתא לזכרו, ע"כ יש מצוה דאורייתא לקרא פרשת פרה.

מקור החיוב

תנן במגילה (פ"ט, ב): "ראש חדש אדר שחל להיות בשבת - קורין בפרשת שקלים, חל להיות בתוך השבת - מקדימין לשעבר, ומפסיקין לשבת אחרת, בשניה זכור, **בשלישית פרה אדומה**, ברביעית החדש הזה לכם, בחמישית חוזרין לכסדרן", ע"כ. ויש לבאר מה הטעם לקריאת פרשת פרה.

פי' רש"י (ס"ט): "פרה אדומה - להזהיר את ישראל ליטהר, שיעשו פסחיהן בטהרה", עכ"ל. דהיינו משום שקרבן פסח צריך להיעשות בטהרה, וע"כ קודם חג הפסח אנו מזכירין לכל, שיזהרו בטהרתן כדי לעשות את הפסח.

גנאי לכלל ישראל

והק' המגן אברהם, אם קריאה זה היא כדי לזכור מעשה העגל, מדוע לא תקנו לקרא פרשת העגל עצמה, כמו פרשת זכור. ות"י שאם קוראין פרשת העגל זה גנאי לכלל ישראל, וע"כ קורין פרשת פרה שאינו גנאי, ומ"מ יש כאן זכירת מעשה העגל.

חיזוק נפלא

ונראה בעזה"י ליישב קו' המגן אברהם באופן אחר. דהנה יש להקשות, מדוע יש צורך לזכור מעשה העגל, מה התכלית בזכירה זו. בשלמא שאר זכירות שיש לנו, יש להן תכלית ברורה, כגון: זכירת יציאת מצרים, וזכירת שבת, הם מיסודות היהדות, שהם שורש האמונה, וכן שאר הזכירות, אבל מה התכלית בזכירת מעשה העגל?

ונראה לומר בעזה"י, שיש תכלית גדולה בזכירת מעשה העגל, דאיתא בגמ' (עבודה זרה דף טז): "וא"ר יהושע בן לוי: **לא עשו ישראל את העגל אלא ליתן פתחון פה לבעלי תשובה**, שנאמר: מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי וכו' כל הימים וגו'. והיינו דא"ר יוחנן משום ר"ש בן יוחאי: לא דוד ראוי לאותו מעשה, ולא ישראל ראוי לאותו מעשה; לא דוד ראוי לאותו מעשה, דכתיב: ולבי חלל בקרבי; ולא ישראל ראוי לאותו מעשה, דכתיב: מי יתן והיה לבבם זה להם ליראה אותי כל הימים, אלא למה עשו? לומר לך, שאם חטא יחיד - אומרים לו: כלך אצל יחיד, ואם חטאו צבור - אומרים להן: כלך אצל צבור", ע"כ.

ופי' רש"י (ס"ט) וז"ל: "לא עשו ישראל את העגל - כלומר גבורים ושליטים ביצרים היו ולא ה' ראוי להתגבר יצרים עליהן **אלא גזירת מלך היתה לשלוט בהם כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני אומרים לו צא ולמד ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה**", עכ"ל. מבואר ברש"י שהטעם שכלל

וכבר העירו המפרשים, דלא שייך טעם זה בזמן הזה, שאין לנו קרבן פסח, ולא אפר פרה. וא"כ יש לבאר מדוע קורין פרשת פרה בזמן הזה. ובעזה"י נבאר שיש לנו לימוד נפלא מקריאה זו גם בזמן הזה.

חיוב דאורייתא

ידועים דברי המחבר שכתב (סי' תרפ"ה, ס"ז): "**יש אומרים שפרשת זכור ופרשת פרה אדומה חייבים לקראם מדאורייתא**, לפיכך בני הישובים שאין להם מנין צריכים לבא למקום שיש מנין בשבתות הללו כדי לשמוע פרשיות אלו שהם מדאורייתא", ע"כ. והקשה המגן אברהם, היכן מצינו בתורה חיוב לקרוא פרשת פרה, אה"נ קריאת פרשת זכור היא מדאורייתא, דכתיב "זכור את אשר עשה לך עמלק", אבל לא כתיב שום קרא שצריך לזכור "פרשת פרה".

זכר למעשה העגל

ותי' האחרונים (ערוגת הנוסע א"ח סי' ר"ה, מלצ"ס סי' א' אך יהודה סק"ד ועוד) ששורש השרשים של חיוב זה הוא משום דאיכא חיוב לזכור מעשה העגל, דכתיב (דברים ט, ז): "זכור אל תשכח את אשר הקצפת את ה' אלקיך במדבר וגו'".

ישראל חטאו העגל, הוא רק כדי ליתן פתחון פה לכל חוטא, להורות שיש לו תקוה, ואם ישוב, הקב"ה יקבל תשובתו.

וא"כ י"ל, שזו הסיבה שנצטוונו לזכור מעשה העגל, וזו התכלית, להורות על יסוד נחוץ זה, שאפילו אם חטא, עדיין יש לו תקוה, ויכול לתקן דרכיו, כמו שמצינו בחטא העגל, שאחר שכלל ישראל חטאו בחטא חמור של עבודה זרה, עדיין קיבל הקב"ה תשובתם, ולא עוד, אלא שנתן להם מצות פרה אדומה כדי לתקן אותו חטא!

ומטעם זה ביארו המפרשים מדוע אנו חוגגים יום טוב בחג שבועות, ביום שקבל משה רבינו לוחות ראשונות, ולא ביום שקיבל לוחות שניות. שהק' המפרשים, שהלוחות הראשונות נשברו ולא נתקיימו, דכשראה משה רבינו שכלל ישראל חטאו בעגל - שיבר הלוחות. א"כ היה יותר ראוי לעשות יום טוב ביום כיפור שקיבלו לוחות שניות שנתקיימו? ותי', שהיא גופא, להורות שבכלל קבלת התורה הוא יסוד זה, שאין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא, וכל אחד ואחד יכול להכשל באיזה חטא, ותהיינה לו נפילות. ואפילו הצדיקים, כדכתיב: "שבע יפול צדיק וקם". "אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא". וע"כ, היו"ט של קבלת התורה הוא ביום שנשתברו הלוחות להורות שכל זה הוא בכלל קיום התורה, שתהיינה נפילות, ואע"פ כן, יעשה תשובה, ויקום מהן ולא יתייאש מלשוב בתשובה.

הכנה קודם פסח

לפי זה מובן היטב מדוע גם היום, שאין לנו קרבן פסח, עדיין מוטל עלינו לקרוא פרשת פרה. שאנו צריכין לזכור את מעשה העגל, ועיקר תכלית זכירה זו הוא כדי לחזק אותנו, שאפילו אם נחטא חלילה, עדיין יש תקוה, ואנו יכולין לעשות תשובה, כמו שהקב"ה קיבל תשובת כלל ישראל אחר שעשו את העגל, ונתן להם מצות פרה אדומה כדי לכפר על החטא.

אמנם עדיין יש להעיר, מדוע צריך לקרא פרשת פרה דוקא קודם פסח.

ונראה לומר, דהנה אמרו חז"ל (פסחים קטז:): "**בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים**", שנאמר והגדת לבנך ביום ההוא לאמר בעבור זה עשה ה' לי בצאתי ממצרים", ע"כ. הרי, בכל שנה ושנה יש חיוב על כל אחד לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים. ויכול אחד לטעות ולומר, שאילו הוא היה במצרים, לא היה זוכה ליגאל משם, כי הוא עשה כמה עבירות גרועות, ולא יקבל הקב"ה תשובתו. על זה גופא, קודם חג הפסח, אנו קורין פרשת פרה, להורות שהקב"ה מקבל תשובתו של כל אחד ואחד, וכל אחד יכול לזכות לצאת מארץ מצרים ולקבל התורה.

והשתא מובן היטב מדוע הטהרה שאנו צריכין קודם קרבן פסח הוא פרה אדומה, שזו ההכנה שאנו צריכין כדי לקיים הפסח, וכדי לקיים: "בכל דור ודור חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים".

משל נפלא:

וכתב החפץ חיים (הקדמה לספרו שמיירת הלשון) משל נפלא לבאר יסוד הנ"ל.

משל לתינוקת שעמדה בשוק עם סל גדול של ירקות, כדי למוכרם. פגע בה אנס אחד והתחיל לחטוף מהסל. התינוקת נבהלה ולא ידעה מה לעשות. פקח אחד שעמד מרחוק, אמר לה, למה תמתני עד שיחטוף הכל, כמו שהוא חטף, גם את חטפי, וכל מה שיעלה בידך יהיה שלך.

והנמשל: פעמים שנופל מהסל איזה פרי - והיינו שאדם נופל וחוטא, ומחמת אותה נפילה, נגרם שיפול כל הפירות שבאותו סל - והיינו שמתייאש מלעשות תשובה, וע"כ אינו עושה עוד מצוות, אלא עושה יותר ויותר עבירות. וזו עיקר תחבולת היצר הרע. צריך לידע שזה רצונו, שנתייאש. וצריך כל אחד לחזק עצמו תמיד, ולידע שאפילו אם נכשל בחטא, עדיין יש תקוה, ויעשה תשובה, והקב"ה יקבל תשובתו כמו שקיבל התשובה כשאבותינו חטאו במדבר.

מעשה שהיה:

סיפר הגאון רבי שמשון פינקוס (שיחוט אלול עמ' פה): אירע פעם בראש השנה שכשיצאתי רגע באמצע חזרת הש"ץ, שמתי לב שבחור מסויים עומד עצוב בחדר צדדי. שאלתי: "מה קרה?" והוא ענה: "נשברתי, קמתי מאוחר ואני מרגיש שראש השנה שלי אבוד..." ספרתי לו מעשה קצר. בתקופת מלחמת ששת הימים נזדמנתי לבית החולים שערי צדק, ובשהותי שם ראיתי אנשים מתווכחים בלהט. התברר לי שמדובר בחייל שנפצע במלחמה מכדור שחדר לגופו, ונותח בבית החולים להוצאת הכדור. משנסתיים הטיפול והחייל נחבש, רצו לשלוח אותו הביתה. אבל החייל התנגד ואמר: "אני לא הולך הביתה. וכי חג כעת?! לחגים אלך הביתה. כעת אני חוזר למלחמה". אמרתי לאותו בחור: אנחנו עכשיו במלחמה, נפצעת? תקח סמרטוט ותחבוש את עצמך, ומיד חזור למערכה!"

בחור זה יכול להיות כל אחד מאיתנו. לכל אדם יש משברים בחיים. אף פעם אי אפשר לדעת מתי זה יגיע. מה שחשוב הוא לדעת איך יוצאים מזה ומתקדמים הלאה. חשוב לזכור תמיד שאנו במלחמה חזקה, מלחמת היצר, ועלינו להתחזק ולקום מיד, ולחזור למסגרת ועל ידי זה נזכה להציל את עצמנו מידי היצר ונהיה בני חורין אמיתיים.